

MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM

ŠKOLNÍ ROK 2022/2023

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

Název a adresa školy, pro kterou platí tento MPP	Základní škola Ostrava, Nádražní 117, příspěvková organizace
Jméno a příjmení ředitele	Mgr. Libor Novotný
Telefon na ředitele	725 528 729
E-mail na ředitele	libor.novotný@zsnadrazni.eu

Jméno a příjmení školního metodika prevence	Mgr. Nina Ostružková
Telefon	596 116 289, 724 017 188
E-mail	nina.zs@centrum.cz

Jméno a příjmení výchovného poradce	Mgr. Lumír Orava
Telefon	776 64 44 84
E-mail	lumir.orava@seznam.cz

	Počet tříd	Počet žáků/studentů
ZŠ - I stupeň	10	219
ZŠ - II.stupeň	10	177
8leté Gymnázium – (Prima až Kvarta)	-	-
6leté Gymnázium – (Prima až Sekunda)	-	-
SŠ – ostatní	-	-
Celkem	20	348

Použité zkratky:

MPP – Minimální preventivní program

NNO – Nestátní neziskové organizace

ŠMP – Školní metodik prevence

ŠPP – Školní poradenské pracoviště

Zpracovatel: Mgr. Nina Ostružková

Realizátor: ZŠ Ostrava, Nádražní 117,přísp.org. - ředitel školy Mgr. Libor Novotný

Termín realizace programu: školní rok 2022-2023

Pedagogická rada projednala a schválila dne 14. 9. 2022 .

1. Úvod

V současné době můžeme konstatovat, že problematika rizikového chování u dětí se stala celospolečenským problémem. Zneužívání drog a jiné projevy rizikového chování se dotýkají samozřejmě i dětí, které navštěvují základní školu. Objevují se i jiné rizikové jevy např. kyberšikana, vandalismus.

Naše škola připravila a realizuje komplexní, dlouhodobý program prevence rizikového chování a zahrnula do něj další spolupracující složky.

Jsme sídlištní škola, která leží na hranici s rizikovou oblastí Přívoz. Školu navštěvují ve velké míře děti z rizikových oblastí, jako např. z Jílové ulice, Palackého ulice. Je známo, že na těchto ulicích a v jejich okolí se zdržují narkomani a Městská policie zde nachází a sbírá použité injekční stříkačky. Také máme zvýšené množství žáků se sociokulturním handicapem. Přibývá i dětí s problémy souvisejícími s výchovně-vzdělávacím procesem. Také máme vyšší počet azylantů z Ukrajiny.

Program je zaměřen na všechny věkové kategorie žáků.

2. Cíle programu

V roce 2022/2023 chceme:

- rozšířit a upevnit znalosti a dovednosti žáků v ochraně vlastní osoby (ochrana proti napadení, proti šikaně, proti netolismu, proti stalkingu),
- pracovat na zlepšování klimatu tříd, školy a mezilidských vztahů,
- působit preventivně v oblasti kouření, popř. užívání OPL, rasové diskriminaci, xenofobii a intoleranci
- pomoci zprostředkovat žákům mimoškolní zájmové a volnočasové aktivity,
- působit na žáky v oblasti prevence kriminality a vandalismu,
- vést žáky ke zdravému životnímu stylu,
- pracovat na omezení neomluvené i omluvené absence,
- hledat a pomáhat odstraňovat důvody školní neúspěšnosti.

3. Personální zajištění prevence

Ředitel školy Mgr. Libor Novotný

- zodpovídá za realizaci preventivního programu
- jedná s rodiči žáků i s žáky samotnými

Školní metodička prevence Mgr. Nina Ostružková

- sestavuje, kontroluje a hodnotí MPP a další plány pro preventivní aktivity ve škole
- spolupracuje s vedením školy, výchovným poradcem, třídními učiteli, ostatními pracovníky školy, školním poradenským pracovištěm, PPP, okresními metodiky, psychology a dalšími organizacemi, institucemi a odborníky
- mapuje výskyt rizikového chování ve škole
- řeší a eviduje rizikové chování ve škole, individuálně nebo ve skupině pracuje se žáky s obtížemi v adaptaci, se sociálně vztahovými problémy, rizikovým chováním a problémy, které ovlivňují jejich vzdělávání
- zajišťuje preventivní aktivity a programy prevence pro žáky
- poskytuje materiály a informace všem učitelům k dané problematice
- předává informace a zprávy o realizovaných preventivních programech zákonným zástupcům, pedagogickým pracovníkům školy a školskému poradenskému zařízení.
- vede dokumentaci, evidenci a administrativu související se standardními činnostmi pro potřeby dalšího zpracování.

Výchovný poradce Mgr. Lumír Orava

- eviduje děti s SPU, eviduje integrované žáky
- pomáhá při řešení a evidenci rizikového chování ve škole
- pomáhá při tvorbě individuálních vzdělávacích plánů
- spolupracuje s PPP a psychologem
- vede žáky při výběru oboru dalšího studia, povolání

Třídní učitel žáka

- mapuje vztahy žáků v třídním kolektivu
- je manažerem třídního dění a preventivních aktivit

Školní poradenské pracoviště

Koordinátor inkluze Mgr. Lumír Orava
Speciální pedagog Mgr. Martina Pravdová
Sociální pedagog Bc. Milena Nováková
Školní asistentka Hana Sitková

- spolupracuje s vedením školy, výchovným poradcem, třídními učiteli, ostatními pracovníky školy, OSPOD, se zákonnými zástupci
- zajišťuje preventivní aktivity a programy prevence pro žáky
- pomáhá mapovat výskyt rizikového chování ve škole
- pomáhá při řešení rizikové chování ve škole
- pomáhá při komunikaci se zákonnými zástupci a spolupracujícími organizacemi
- pomáhá zabezpečovat poskytování poradenských služeb ve škole
- pomáhá při tvorbě individuálních vzdělávacích plánů

Preventivní činnost v oblasti přímé práce pedagogů

Pro snížení počtu neomluvených hodin je nutné připomínat žákům i jejich zákonným zástupcům povinnosti související s povinnou školní docházkou a dodržováním školního řádu - včasné omlouvání absence. Úspěšnost závisí na důkladnosti práce TU, jeho spolupráci s VP, ŠPP a ŠMP, úzké a okamžité spolupráci TU se zákonnými zástupci, popř. s pracovníky OSPOD.

Na zlepšení klimatu třídy a školy budou pracovat všichni třídní učitelé ve spolupráci s ostatními vyučujícími a zaměstnanci školy. V rámci výuky a třídnických hodin budou žáci formou her a diskuzí formovat mezilidské vztahy (s důrazem na zásady slušného chování).

Rozšíření a upevnění znalostí a dovedností žáků v chování v dopravních situacích se pedagogové věnují ve výuce prvouky. Nutnost dbát na bezpečnost v dopravě je žákům připomínána před každou mimoškolní akcí a před dny volna.

Rozšíření a upevnění znalostí a dovedností žáků v protipožární prevenci se pedagogové věnují při výuce odborných předmětů (prvouka, fyzika, chemie, pracovní činnosti).

Rozšíření a upevnění znalostí a dovedností žáků ochraně vlastní osoby (ochrana proti napadení, proti šikaně, proti netolismu, proti stalkingu, rozšíření prevence kriminality a vandalismu, zabránění rasové diskriminaci, xenofobii a intoleranci se pedagogové věnují ve výuce odborných předmětů (prvouka, výchova ke zdraví, občanská výchova) a TU v třídnických hodinách formou přednášek a diskusí se žáky.

Prevenzi kouření a užívání OPL se pedagogové věnují při výuce odborných předmětů (prvouka, výchova ke zdraví, přírodopis, chemie) a TU v třídnických hodinách formou přednášek a diskusí se žáky.

Učitelé žákům nabízí možnosti mimoškolních zájmových a volnočasových aktivit, zprostředkovávají komunikaci mezi oběma stranami.

Také aktivně vyhledávají a pomáhají odstraňovat příčiny školního neúspěchu u žáků.

Způsob seznámení žáků s činností ŠMP, možnostmi pomoci a MPP

Možnosti pomoci ŠMP jsou žákům vysvětleny na počátku školního roku a zároveň jsou seznámení s konzultačními hodinami. Konzultační hodiny jsou vyvěšeny na školním webu. Žáci i rodiče mohou se ŠMP konzultovat veškeré problémy týkající se rizikového chování žáků či podezření na rizikové chování, problémy související s výchovně-vzdělávacím procesem dětí, popř. rodinné či mimoškolní situace, které mohou negativně ovlivňovat výchovně-vzdělávací proces dětí.

Nástěnka s informacemi ŠMP a VP se nachází ve vstupních prostorách školy. Schránky důvěry jsou umístěny v prostorách chodeb školy na I. i II. stupni.

U ŠMP se nachází také seznam organizací a institucí napomáhajících v krizových situacích. MPP je zveřejněn na webových stránkách školy.

Témata v rámci výuky realizují vyučující daného předmětu.

roč.	předmět	vzdělávací oblast	téma
1.	Prvouka		Bezpečnost ve městě
2.	Prvouka		Dopravní výchova
			Hygiena
			Bezpečnost ve městě
3.	Prvouka	Škola	Dopravní výchova
			Společenské chování
4.	Vlastivěda	Člověk ve společnosti	Ústava
	Přírodověda	Ekosystém park	Bezpečnost ve městě
5.	Přírodověda	Nebezpečí kolem nás	Bezpečnost ve městě
			Sexuální chování

			Péče o zdraví, denní režim
			Zacházení s nebezpečnými látkami
			Návykové látky
			Bezpečnost při volnočasových aktivitách
			První pomoc
6.	Tělesná výchova	Člověk a zdraví	Bezpečnost při sportu
	Výchova ke zdraví		Pravidla bezpečnosti
			Soužití v komunitě
			Tělesná a duševní hygiena
	Občanská výchova	Člověk ve společnosti	Společenská pravidla
			Multikulturní výchova
7	Tělesná výchova	Člověk a zdraví	Bezpečnost při sportu
	Výchova ke zdraví		První pomoc
			Šikana
			Autodestruktivní závislosti
			Zdravý životní styl
			Sekty
			Odpovědnost v partnerských vztazích
	Občanská výchova	Člověk ve společnosti	Ústava
			Agresivita, šikana, výtržnictví
			Společenská pravidla
		Člověk jako jedinec	Sociální rozdíly
		Stát a právo	Listina základních práv a svobod
8.	Přírodopis	Člověk	Péče o zdraví
			Bezpečný sex
	Tělesná výchova	Člověk a zdraví	Bezpečnost při sportu
	Občanská výchova	Člověk ve společnosti	Ústava
			Společenská pravidla
			Soužití lidí různých kultur
		Mezinárodní vztahy	Terorismus a současný svět
9.	Tělesná výchova	Člověk a zdraví	Bezpečnost při sportu
	Občanská výchova	Člověk ve společnosti	Kriminalita, závadové chování
			Společenská pravidla
		Člověk jako jedinec	Adaptace, solidarita
		Stát a právo	Protiprávní jednání
			Negativní jevy ve společnosti
	Chemie	Chemie a společnost	Léčiva a drogy
			Havárie s únikem nebezpečných látek

Aktivity pro žáky

I. ročníky

Realizátor	Preventivní aktivita
MěPo	Bezpečné odpoledne
ŠPP	Program primární prevence.
PČR	Beseda

II. ročníky

Realizátor	Preventivní aktivita
MěPo	Bezpečně ze školy domů
HZS Ostrava	Hasík
ŠPP	Program primární prevence
PČR	Beseda

III. ročníky

Realizátor	Preventivní aktivita
MěPo	Chodec jako účastník silničního provozu
MěPo	Dopravní výchova
ŠPP	Program primární prevence
PČR	Beseda

IV. ročníky

Realizátor	Preventivní aktivita
MěPo	Malý kriminalista (svědectví)
MěPo	Dopravní výchova
ŠPP	Program primární prevence
PČR	Beseda

V. ročníky

Realizátor	Preventivní aktivita
MěPo	Život ve městě
ŠPP	Program primární prevence
PČR	Beseda

VI. ročníky

Realizátor	Preventivní aktivita
MěPo	Nebezpečná hra (šikana)
PČR	Beseda
HZS Ostrava	Hasík
MěPo	Dopravní odpoledne

VII. ročníky

Realizátor	Preventivní aktivita
MěPo	Nedělej si problém (protiprávní jednání)
MěPo	Dopravní odpoledne
PČR	Beseda

VIII. ročníky

Realizátor	Preventivní aktivita
MěPo	Právní povědomí
MěPo	Dopravní odpoledne
PČR	Právní vědomí - vandalismus

IX. ročníky

Realizátor	Preventivní aktivita
<i>MěPo</i>	Zájmy chráněné trestním zákonem
MěPo	Dopravní odpoledne
Úřad práce	Jak hledat práci
PČR	Právní vědomí - vandalismus

Ostatní aktivity

Škola se snaží ukázat žákům co nejširší záběr volnočasových a zájmových aktivit, které mohou žáci následně rozvíjet v jiných zájmových organizacích. Tímto způsobem se škola snaží zabránit bezcílnému trávení volného času a rizikovému chování dětí. Také vede školní družinu, kde probíhá několik volnočasových zaměstnání. Účastní se projektu Otevřená hřiště a nabízí tak v odpoledních hodinách k využití sportoviště a hřiště školy.

Další aktivity školy

Návštěvy městské knihovny
Soutěže a olympiády (Č, A, N, D, M, F, Z, Př, Tv)
Spolupráce se sportovními oddíly
Projektový den Vánoce
Projektový den Den Země
Projektový den Den dětí

Vzdělávání pedagogů v oblasti prevence

- semináře PPP
- interní informačněvzdělávací zprávy metodika prevence a výchovného poradce
- DVPP

Vzdělávání školního metodika prevence

- Semináře PPP
- DVPP
- Materiály okresního metodika prevence

Spolupráce školy s rodiči, se zákonnými zástupci žáků

Zákonní zástupci jsou seznámeni s metodikem prevence, jeho činností a konzultačními hodinami na třídních schůzkách ve školním roce. Žáci i zákonní zástupci mohou se ŠMP konzultovat veškeré problémy týkající se rizikového chování žáků či podezření na rizikové chování, problémy související s výchovně-vzdělávacím procesem dětí, popř. rodinné či mimoškolní situace, které mohou negativně ovlivňovat výchovně-vzdělávací proces dětí osobně nebo e-mailem.

Nástěnka s informacemi ŠMP a VP nachází ve vstupních prostorách školy. Schránky důvěry jsou umístěny v prostorách chodeb I. i II. stupně.

MPP je zveřejněn na webových stránkách školy.

Aktivity podporující spolupráci školy s rodiči

Název aktivity	Vedoucí programu
Halloween	pedagogický sbor
Akademie	Mgr. Hana Černá
Vánoční jarmark	pedagogický sbor
Volba povolání – pro rodiče žáků 9. tříd	Mgr. L. Orava
Den otevřených dveří	Mgr. R. Jeřábková
Třídní schůzky a konzultace	pedagogický sbor

4. Analýza současného stavu

Analýza problematiky rizikového chování žáků ve škole je důležitá pro zjištění aktuálního stavu, stanovení příčin negativních jevů a vytýčení cílů prevence. Vzhledem k nestandardním posledním dvěma školním rokům, kdy zasáhla do života školy, žáků i pedagogů pandemická situace, vycházíme z výsledků předchozích let.

Pedagogové vidí problém hlavně v chování žáků mezi sebou i k pracovníkům školy a ve vysoké absenci omluvené i neomluvené. Je podle nich třeba se zaměřit na mezilidské vztahy, zásady slušného chování, integraci problémových i sociálně znevýhodněných žáků do třídního kolektivu. Třídní učitelé by měli úzce spolupracovat se ŠPP a zákonnými zástupci žáků a zdůrazňovat potřebu neustálého dohledu nad školní docházkou svých dětí. Za rizikové považují pedagogové také kouření, užívání jiných návykových látek a trávení dlouhého času v kyberprostoru.

Žáci se cítí ve škole bezpečně, zároveň však sami upozorňují na vulgaritu a provokace ze strany svých spolužáků. Zároveň žáci kritizují velký počet kuřáků ve svých řadách. Byly využity připomínky dětí, schránka důvěry, třídnické hodiny, hodiny předmětů výchovného charakteru – rodinná výchova a výchova k občanství.

V boji proti rizikovému chování se pravidelně jednou za měsíc účastníme schůzek tzv. „Multidisciplinárního týmu“. Těchto schůzek se účastní Pomocná ruka – terénní programy Práce s oběťmi trestné činnosti, občanské sdružení Vzájemné soužití, zástupci ZŠ Gebauerova, PČR, MěPo, o.p.s. Renarkon, Arka, MOaP, sociální odbor, atd. Společně se zde řeší problémy oblasti Moravská Ostrava a Přívoz a vzájemně se informují o různých akcích, ale také o různých hrozcím nebezpečí, které se v této oblasti vyskytuje.

5. Hodnocení

V loňském školním roce jsme řešili nejčastěji následující projevy rizikového chování:

- Vysoká neomluvená i omluvená absence
- Kázeňské problémy, špatná pracovní morálka,...
- Ublíživání spolužákům

PROGRAM PROTI ŠIKANĚ

Krizový plán

1. Co je šikanování?

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit jedinci, ohrožit, ponížit nebo zastrašovat jiného žáka, případně skupinu žáků. Je to cílené a obvykle opakované užití násilí jedincem nebo skupinou vůči jedinci nebo skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit.

Základní formy:

fyzická šikana – bití, vydírání, loupeže, poškozování věcí, sexuální násilí

psychická šikana – nadávky, pomluvy, vyhrožování, zesměšňování (součástí je i kyberšikana)

Co není šikana?

Jednorázová rvačka, nevhodný vtip nebo konflikt.

Vyčlenění dítěte z kolektivu, pokud není motivováno snahou ublížit či pobavit se na jeho úkor.

Rozdíl mezi šikanou a škádlením ?

Jestliže svého kamaráda škádlím, očekávám, že to bude legrace nejen pro mě, ale i pro něj. Když vidím, že to jako legraci nebere, že ho to zranilo, pak je mi to líto a omluvím se.

U šikany je to obráceně. Tam jde agresorovi o to, aby druhému ublížil, aby ho zranil. A má z toho radost. Nejen, že se neomluví, ale opakuje to.

Vývojová stadia šikany

I.stupeň – ostrakismus – mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen necítí dobře, ostatní ho odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají, dělají na jeho účet drobné legrácky, třída se rozdělí na 3 části – oběť, agresor, neutrální jádro

II.stupeň – fyzická agrese – agresori přitvrzují zábavu na úkor nejzranitelnějšího spolužáka, agresor je závislý na šikaně, chce ji opakovat, oběť zažívá strach, v této fázi záleží na míře pozitivního zaměření třídy a na postojích žáků k šikanování,

III.stupeň – vytvoření jádra – ve třídě se vytvoří jádro agresorů, kteří tlačí na oběť, ostatní jsou rádi, že nejsou na místě oběti, tato šikana je stále skrytější, agresori systematicky spolupracují

IV. stupeň – většina přijímá normy agresorů – dochází k těžkým ubližováním, často se ve třídě objevuje slovník nadřazenosti a podřazenosti (otroci, Hitler, muklové, Židi,..)

V. stupeň – totalita – dokonalá šikana – toto stadium není řešitelné, musí se rozdělit třída, vládnou normy agresorů, násilí se začíná považovat za normální, učitel nemá slovo. (pozor, někdy iniciátorem šikanování může být předseda třídy, žák s výborným prospěchem, pomáhající pedagogovi, ukázněje třídu, učitelé za ním stojí, podporují ho).

Příznaky a známky šikanování

Příklady přímých znaků:

-soustavné posměšné poznámky, nadávky, hrubé žerty, hanlivá přezdívka, pokud to tento žák těžko snáší a trpí tím

- třída projevuje zlomyslnou radost, když něco neumí nebo když se něco nepodaří, nápadné reakce třídy(hlasitý posměch) i na běžné projevy

-časté výtky a kritika, okaté pokusy svalovat vinu

-jeden žák vystupuje vůči druhému v roli „sluhy“

-honění, pošťuchování, oběti neoplácejí

Jak poznat šikanované dítě?

- žák se o přestávkách zdržuje stranou od ostatních, nemá kamarády
- o přestávkách vyhledává blízkost učitelů nebo odchází ze třídy a vrací se na hodinu s učitelem
- jeho prospěch se nevysvětlitelně zhoršuje, nesoustředí se na učení
- je nejistý, když má mluvit před třídou
- má často poškozené nebo rozházené věci, často se mu věci „záhadně“ ztrácí ve třídě, v šatně
- při týmových sportech bývá volen mezi posledními
- působí smutně, stísněně
- zvýšená nemocnost, pozdní příchody
- odřeniny, modřiny – nedokáže uspokojivě vysvětlit

2. Prevence šikany

Učitelé se snaží vytvořit prostředí omezující vznik šikany a počínající šikanu odhalit dříve, než se plně rozvine. Vedou systematicky a důsledně žáky k osvojování zásad mezilidských vztahů, učí je respektovat identitu a individualitu jedince. Pomáhají rozvíjet pozitivní mezilidské vztahy a úctu k životu druhého člověka. Všichni učitelé by měli vnímat vztahy mezi žáky, atmosféru v třídních kolektivech, kde působí, jako nedílnou součást své práce. Svým chováním se podílí na prevenci šikanování ve třídách, monitorují sociální klima ve třídě, neprodleně reagují na nevhodné chování mezi dětmi. Školní metodik prevence spolupracuje s dalšími organizacemi a organizuje preventivní akce proti šikanování a rasové nesnášenlivosti.

Na škole působí výchovný poradce a školní metodik prevence. Děti jsou informovány o problematice šikany (co je šikana, jak se bránit, co dělat, když...). Monitorujeme stav šikany a jiných sociálně patologických jevů ve třídách dotazníky. Ve škole máme schránku důvěry, kam se mohou děti se svými dotazy, případně problémy obrátit. Vytváříme informační nástěnky. Organizujeme další vzdělávání učitelů.

Zásady vedoucí k omezení výskytu šikany

- Podporovat rozvíjení pozitivních vztahů mezi žáky.
- Vést žáky k sebedůvěře, přiměřenému sebevědomí a odpovědnosti za své jednání.
- Jednat s dětmi jako s partnery, bez výjimky respektovat jejich práva, zároveň vést k plnění povinností.
- Udržovat ovzduší důvěry mezi žáky a pedagogy.
- V kritických situacích dát jasně najevo, že toto chování je špatné a nelze je tolerovat.
- Nebýt lhostejný k projevům agresivity, a to i v případě, že nejsem pověřen dozorem.
- Informovat žáky, ale i rodiče, na koho se obrátit při problémech – třídní učitel, výchovný poradce, metodik prevence, školní psycholog, vedení školy, školní schránka důvěry, linka důvěry....
- Snažit se mít přehled o vzájemných vztazích ve třídě i mimo ni. Třídní učitel by měl znát záliby svých žáků, zajímat se o to, jak tráví volný čas, a umět si s nimi o tom povídat, mají-li zájem.

3. KRIZOVÝ PLÁN ŠIKANÝ

Tento program vychází z Metodického pokynu ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení č.j. 24 246/2008-6.

Škola je povinna řešit šikanu ve škole a na akcích pořádaných školou, mimo školu je to věc policie a rodičů. Při zjištění šikany mezi žáky se postupuje podle krizového plánu.

Řešení zárodečného stádia šikanování, podezření na šikanu

1. Co nejdříve oznámit své podezření vedení školy, metodikovi prevence, výchovnému poradci, školnímu psychologovi. Iniciovat vytvoření vyšetřovacího týmu(ŠMP nebo VP, zástupce vedení školy, třídní učitel, učitel mající podezření nebo kterému bylo podezření sděleno,další učitel, je-li agresorů více). Konzultovat další postup. Dohodnout se, kdo povede další vyšetřování.

2. Zajistit ochranu oběti šikany.

3. Vyšetřovací tým vyslechne individuálně žáky v pořadí: oběť, svědci, agresori,příp. svědci, oběť,agresori. Výpovědi dostatečně přesně zapisuje, vede podrobnou dokumentaci případu. Podle potřeby je možné oddělit agresory od kolektivu, aby nemohli ovlivnit svědky.

Je zejména důležité získat odpovědi na následující otázky:

Kdo je obětí, popřípadě kolik obětí je?

Kdo je agresorem, kolik agresorů je? Kdo z nich je iniciátor, kdo aktivní účastník šikanování a kdo je obětí i agresorem?

Co, kdy, kde, a jak dělali agresori obětem? Jakou formou?

K jak závažným agresivním a manipulativním projevům došlo?

Jak dlouho a jak často šikana trvá?

Proč k šikaně došlo?

4. V případě, že se jedná o šikanu, požádá vyšetřovací tým vedení školy o svolání výchovné komise.

5. Vyšetřovací tým na základě shromážděných informací posoudí, zda se jedná o šikanu a případně jaký stupeň její závažnosti. Navrhne další postup vůči obětem i agresorům i třídě jako celku. Potrestání agresorů je individuální, závisí na věku, intenzitě šikany a na tom, zda se jedná o první případ či recidivu.
6. Tým se spojí s rodiči případné oběti, konzultuje výskyt nepřímých znaků šikany. Požádá je o spolupráci.
7. Rodiče agresorů jsou individuálně pozváni. Jsou seznámeni se situací, jsou jim sdělena navrhovaná opatření, (zdůraznit možnost nápravy) a jsou požádáni o spolupráci. Pokud odmítají, je třeba zvážit oznámení na Policii ČR.
8. Rodiče obětí šikany jsou také individuálně pozváni. Jsou seznámeni se situací, domlouvají se opatření (zprostředkování odborné pomoci, terapie, předání do jiného zařízení apod.)
9. Následně pracujeme se třídou. Situace se se třídou citlivě rozebere, vysvětlí se nebezpečí a důsledky šikany, oznámí se potrestání viníků. Třídu i nadále pozorně sledujeme. Pracujeme citlivě na budování dobrých vztahů ve třídě.
10. Pokud se situace řeší pouze odchodem některých žáků, měl by odejít agresor, nikoli oběť! Při řešení šikany je třeba rozštěpit případnou skupinu agresorů.
11. V případě potřeby (závažný stupeň šikany) spolupracujeme s dalšími institucemi a orgány (např. pedagogicko-psychologická poradna, středisko výchovné péče, orgán sociálně právní ochrany dítěte, Policie ČR)

12. Výchovná opatření

- Důtka třídního učitele
- Důtka ředitele školy
- Snížená známka z chování

Doporučuje se stále pracovat s agresorem (jeho náhled na vlastní chování, motivy, rodinné zázemí). V případě potřeby mu zprostředkovat péči PPP, psychologa, ...

Učitel je svědkem šikany (řešení pokročilého stádia šikanování-náhlý výbuch násilí)

1. Překonání šoku učitele, jednat rázně, okamžitě.
2. Zajištění bezpečí oběti. Odvést okamžitě ze třídy.
3. Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi.
4. Ihned se vrátit zpět do třídy nebo zajistit pedagogický dozor.
5. Domluvit se s dalšími učiteli na spolupráci při vyšetřování.
6. Pokračovat v pomoci a podpoře oběti, nepouštět oběť zpět do třídy.
7. Kontaktovat rodiče oběti. Při rozhovoru s nimi se vyvarovat slovu „šikana“, lépe „ubližovaný“, domluvit se na zajištění jeho bezpečnosti (nechat doma).
8. Nahlášení policii (v závažných případech), vyšetřování:

Rozhovor se svědky a oběťmi

Nalezení vhodných svědků

Individuální nebo konfrontační rozhovory se svědky (!ne konfrontace oběti a agresora!)

Zajištění ochrany oběti

Rozhovor s agresorem nebo konfrontace mezi agresory

9. Výchovná opatření:

- Důtka třídního učitele
- Důtka ředitele školy
- Snížená známka z chování

Doporučuje se stále pracovat s agresorem (jeho náhled na vlastní chování, motivy, rodinné zázemí). V případě potřeby mu zprostředkovat péči PPP, psychologa, ...

V mimořádných případech ředitel školy podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28 se všemi přílohami je všem pracovníkům školy k dispozici v elektronické podobě.

1. Návykové látky
2. Rizikové chování v dopravě
3. Poruchy příjmu potravy
4. Alkohol u dětí školního věku
5. Syndrom týraného dítěte – CAN
6. Školní šikanování
7. Kyberšikana
8. Homofobie
9. Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus
10. Vandalismus
11. Záškoláctví
12. Krádeže
13. Tabák
14. Krizové situace spojené s ohrožením násilím ve školním prostředí, které přichází z vnějšího i vnitřního prostředí
15. Netolismus
16. Sebepoškozování
17. Nová náboženská hnutí
18. Rizikové sexuální chování
19. Příslušnost k subkulturám
20. Domácí násilí
21. Hazardní hraní
22. Dodržování pravidel prevence vzniku problémových situací týkajících se žáků s PAS ve školách a školských zařízeních za účelem zajištění bezpečnosti a ochrany jejich zdraví. Nastavení systémové metodické podpory a práce s rodinou a školou či školským zařízením.